

# YTTRANDE

Datum  
2016-02-11

Sametingets beteckning  
Dnr: 4.2.1-2015-1690



Sámediggi  
Sámedigge  
Saemiedigkie  
Sametinget

Kulturdepartementet  
103 33 STOCKHOLM

## Sametingets synpunkter på Statens kulturråds delredovisning om kulturverksamheter i vissa bostadsområden (dnr Ku2015/02737/KI)

### Bakgrund

Vi ser vår kultur ur ett helhetsperspektiv som omfattar både den man är och det man gör<sup>1</sup>. I samisk kultur ingår alltså både utövande av konstarter (såsom jojk, konsthantverk, dans, teater) och identitetsstärkande faktorer såsom utövande av duodji, samisk idrott, samisk media, samiska språk, samiska näringar, samiskt levnadssätt och förhållningssätt.

Sametinget är sedan år 2010 förvaltningsmyndighet för samisk kultur<sup>2</sup> och har därmed det övergripande ansvaret för samiska kulturfrågor. Sametingets uppdrag är att bidra till utvecklingen av ett starkt och mångfaldigt samiskt konst- och kulturliv.

Samerna är ett urfolk, vi har en sammanhängande historisk anknytning till de geografiska områden där vi levt och utvecklat vår kultur sedan lång tid före nationalstatens bildande<sup>3</sup>. Samerna uppfyller därmed kriterierna för ett urfolk<sup>4</sup>. Detta har även bekräftats av riksdagen som år 1977<sup>5</sup> uttalade att samerna är ett urfolk som har folkrättsliga krav på en kulturell särbehandling i Sverige.

<sup>1</sup> <http://www.sametinget.se/69689>

<sup>2</sup> Förordningen (2009:1395) med instruktion för Sametinget (1 §)

<sup>3</sup> <http://www.regeringen.se/artiklar/2015/06/samerna---ett-folk-och-urfolk/>

<sup>4</sup> <http://www.manskligarattigheter.se/sv/de-manskliga-rattigheterna/vilka-rattigheter-finns-det/urfolkens-rattigheter>

<sup>5</sup> Proposition 1976/77:80, bet 1976/77:KrU43

---

Cujuhus/adress	Besöksadress:	Telefovdna/telefon	Fákasa/telefax
Box 90 981 22 GIRON/KIRUNA	Adolf Hedinsv. 58	0980-780 30 (växel)	0980-780 31
Org.nr.: 202100-4573			
E-post: kansli@sametinget.se			

Samerna är ett folk enligt svensk grundlag<sup>6</sup> och har också speciella rättigheter vad gäller de samiska språken och den samiska kulturen. Språkstadgan<sup>7</sup> har undertecknats av Europarådets medlemsstater för att främjandet av landsdels- eller minoritetsspråk i olika regioner bidrar till ett Europa som vilar på demokratiska principer och kulturell mångfald<sup>8</sup>.

Det allmänna har också ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken<sup>9</sup> och ska främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med representanter för minoriteterna i sådana frågor.

Sametinget ser det som självklart att samråd som rör samiska kulturfrågor ska ske utifrån ett urfolksperspektiv. Utifrån denna grund har Sametinget formulerat sitt yttrande.

### Sametingets synpunkter

Sametinget anser att satsningen *Äga Rum* är positiv. Det är viktigt att fler får möjlighet att ta del av och utöva kultur. Det är en förutsättning för konst- och kulturlivet i Sverige att människorna som finns i ett geografiskt område får en möjlighet att vara med och påverka utbud och aktiviteter och verkligen äga det *rummet* som de befinner sig i. Det är när människornas egna berättelser och upplevelser får ta plats och synas som konst- och kultur verkligen kan beröra publiken. Det är då konsten och kulturen får betydelse i människors liv.

I inledningen av delredovisningen anges att det finns behov av kultur- och demokratifrämjande insatser på flera platser och områden runt om i landet (s.4). Det anges vidare att det finns platser där offentligt finansierade kulturverksamheter har svårt att engagera vissa grupper. Ur Sametingets perspektiv beror detta på den politik som bedrivits av staten under lång tid. Denna politik har medfört en känsla av att samisk identitet samt samisk konst- och kultur inte är lika mycket värd som majoritetssamhällets. Den samiska kulturen har inte fått ta plats och äga sitt rum. Kolonisering handlar inte bara om ockupering av land utan också om kolonisering av människors tankar<sup>10</sup>. För att främja en revitaliseringsprocess behöver vi skapa situationer som avlägsnar den känsla av underlägsenhet som har planterats och istället lägger grunden för kärlek till den egna kulturen och de egna språken.

Kultur är ett viktigt redskap för att synliggöra de normer som råder i samhället och som synliggör hur vår situation i det samiska samhället ser ut. Genom kulturen ges vi förutsättningar att beskriva och förstå våra liv. Därför anser Sametinget det viktigt att skapa möjligheter för att stärka samisk kultur.

---

<sup>6</sup> [http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Kungorelse-1974152-om-beslu\\_sfs-1974-152/](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Kungorelse-1974152-om-beslu_sfs-1974-152/)

<sup>7</sup> Den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (1992), trädde i kraft i Sverige år 2000. <http://www.manskligarattigheter.se/sv/manskliga-rattigheter-i-sverige/internationell-granskning-av-sverige/europaradets-granskning-av-sverige/europeiska-stadgan-om-landsdels-eller-minoritetssprak>

<sup>8</sup> Europeisk stadga om landsdels- eller minoritetsspråk, Council of Europe. Trädde i kraft i Sverige år 2000.

<sup>9</sup> Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

<sup>10</sup> Máhtttáhit- Omskola dem och oss- samiskt självbestämmande och samiskt ledarskap, AM Balto och G Kuhumunen, Čálliid Lágádus, 2014.

I delredovisningen anges att dagens globalisering kan medföra att ett bostadsområde kan ha mer gemensamt med en liknande plats i en annan del av världen än grannorten (s.4). Det kan mycket väl stämma. Sametinget vill här synliggöra att situationen redan har varit sådan under lång tid för urfolket samerna då Sápmi idag är uppdelat på flera länder; de norra delarna av Norge, Sverige, Finland och Ryssland. Det gemensamma konst- och kulturlivet finns men möter ständigt på hinder i form av de olika ländernas skilda lagstiftningar, myndighetsutövning och praxis. Dessutom har det samiska folket mycket gemensamt med andra urfolk världen över.

I delredovisningen anges att satsningarna inom *Äga Rum* ska ha ett lärande förhållningssätt (s.11). Sametinget vill betona vikten av att det är ett lärande åt två håll. Det konst- och kulturliv som är norm i Sverige idag skulle bli mycket rikare om de konst- och kulturuttryck som finns i alla hörn av Sverige fick ta plats och äga rummet på riktigt. Det är när kulturuttryck sprungna ur skilda bakgrunder och förutsättningar får jordmån att frodas och växa i som det uppstår en dynamik som bidrar till att konsten och kulturen får liv.

Sametinget är förvaltningsmyndighet för samisk kultur och har till uppgift att verka för en levande samisk kultur och föreslå åtgärder som främjar denna kultur<sup>11</sup>. Därmed anser Sametinget det naturligt att myndigheten får tillräckliga resurser att, i linje med satsningen *Äga Rum*, främja samiskt kulturliv i såväl lokalsamhället som i Sápmi i stort. Precis som det beskrivs i delredovisningen (s.4) så behöver dessa områden där kulturen, och i detta fall den samiska kulturen, inte har fått ta sin naturliga plats en kontinuitet och hållbarhet för att kunna stärkas och utvecklas. Det vore ett steg i riktningen mot ökad demokrati och ökad delaktighet, som även innefattar den samiska befolkningen i Sverige, i såväl samhällslivet som i kulturlivet.

Sametinget har i övrigt inte några synpunkter på förslaget till bidragsförordning vad gäller denna satsning.

---

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Marie Louise Allas efter föredragning av kulturhandläggare Anna Mämmi.

Marie Louise Allas  
Avdelningschef  
Sametinget

---

<sup>11</sup> Sametingslagen (1992:1433)